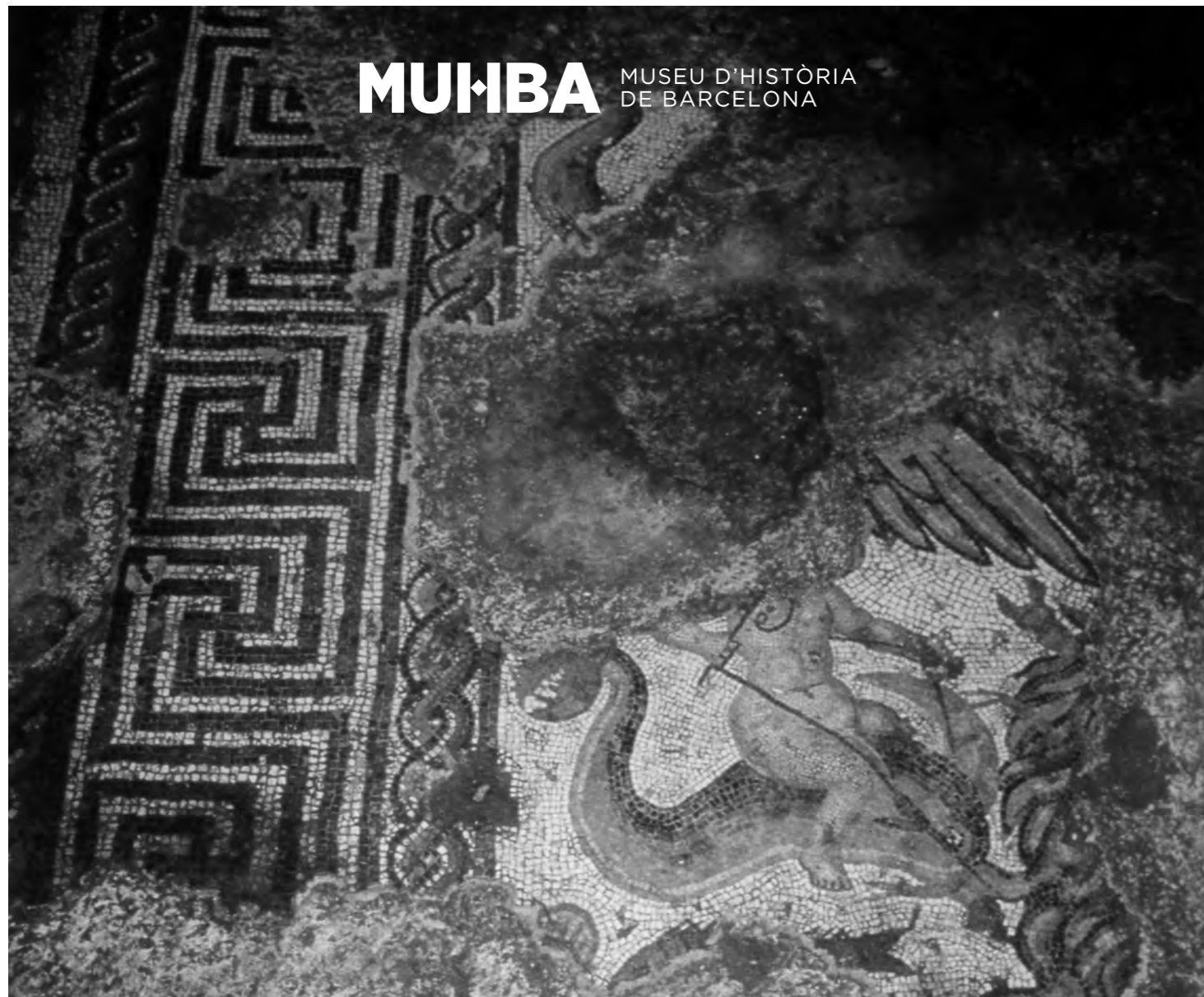

MUHBA MUSEU D'HISTÒRIA
DE BARCELONA

MUSEU D'HISTÒRIA
DE BARCELONA (MUHBA)
Plaça del Rei, s/n.
08002 Barcelona
Tel.: 93 256 21 00
Fax: 93 315 09 57
museuhistoria@bcn.cat
www.museuhistoria.bcn.cat/quarhis

MUSEU D'HISTÒRIA
DE BARCELONA
MUHBA

07
quarhis

QUADERNS D'ARQUEOLOGIA I HISTÒRIA DE LA CIUTAT DE BARCELONA

BARKENO | BARCINO | BARCINONA
MADÎNA BARÂ GILÛNA | BARCELONA

quarhis
ÈPOCA II·ANY 2011·N.07·ISSN 24555
280 PÀGINES · BARCELONA

Ajuntament de Barcelona

Editor:

Museu d'Història de
Barcelona (MUHBA)
Institut de Cultura
Ajuntament de Barcelona

Director MUHBA:

Joan Roca i Albert

Cap de redacció:

Julia Beltrán de Heredia

Secretària de redacció:

Vanesa Triay

Consell de redacció:

Xavier Aquilué (MAC)
Julia Beltrán (MUHBA)
Josep Guitart (UAB)
Josep M. Gurt (UB)
Albert López (DiBa)
Magí Miret (GC)
Carme Miró (MUHBA)
Miquel Molist (UAB)
Ferran Puig (MUHBA)
Isabel Rodà (ICAC)

Avaluadors externs:

Luis Caballero Zoreda
Carmen Fernández Ochoa
Sauro Gelíchi
Jean Guyon
Simon Keay
Bernat Martí
Lucy Vallauri
Desiderio Vaquerizo
Giuliano Volpe

Control gràfic:

Emili Revilla

Disseny gràfic:

PFP
(Quim Pintó,
Montse Fabregat)

Realització:

Estudi Balmes, SL

Impressió:

Índice Arts Gràfiques, SL

Imatges de la coberta:

Luis González i Albert
Martín-MUHBA

ISSN

1699-793X

Dipòsit legal

B-13005-1960

© dels textos els autors

© de l'edició

Museu d'Història de Barcelona

Institut de Cultura,
Ajuntament de Barcelona
Plaça del Rei, s/n
08002 Barcelona
Tel.: 93 256 21 00
Fax: 93 315 09 57
www.museuhistoria.bcn.cat/quarhis

QUADERNS D'ARQUEOLOGIA I HISTÒRIA DE LA CIUTAT DE BARCELONA

| BARKENO | BARCINO | BARCINONA |
| MADÏNA BAR^GILÛNA | BARCELONA |

quarhis

ÈPOCA II·ANY 2011·NÚM.07·ISSN 1699-793X
280 PÀGINES · BARCELONA

Ajuntament de Barcelona
Institut de Cultura

SUMARI
SUMARIO
SUMMARY
SOMMAIRE

9-11	PRESENTACIÓ JOAN ROCA I ALBERT
12-13	EDITORIAL JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO
LES DOMUS DE BARCINO	
16-66	L'ARQUITECTURA DOMÈSTICA DE LA CIUTAT ROMANA DE <i>BARCINO</i> ADA CORTÉS VICENTE
68-83	ELS <i>BALNEA</i> DE LES <i>DOMUS</i> DE <i>BARCINO</i> CARME MIRÓ I ALAIX
NOTES I ESTUDIS	
86-100	UN NOU ASSENTAMENT DEL V MIL·LENNI A LA COSTA DE BARCELONA JAVIER GONZÁLEZ I KARIN HARZBECHER I MIQUEL MOLIST
102-143	SANTA MARIA DEL MAR: UN ENCLAVE CULTUAL DE LA ANTIGÜEDAD TARDÍA EN EL <i>SUBURBIUM</i> DE <i>BARCINO</i> JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO
144-165	LES ÀMFORES DE LA NECRÒPOLIS DE SANTA MARIA DEL MAR ALBERT MARTÍN MENÉNDEZ
166-191	URBANISME I ARTESANAT AL QUARTER DE SANT PERE DE LA BARCELONA MEDIEVAL JOSEFA HUERTAS I MIKEL SOBERÓN I ANTONIO FERNÁNDEZ
183	ANNEX 1. Anàlisi arqueològica de tres alambins procedents del quarter de Sant Pere de Barcelona MARISOL MADRID I FERNÁNDEZ I JAUME BUXEDA I GARRIGÓS
188	ANNEX 2. Un conjunt de sivelles de coure amb aplicació d'or de producció local JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO I LÍDIA FONT
192-207	LA CERÀMICA DE BARCELONA. ORGANITZACIÓ I PRODUCCIÓ ENTRE ELS SEGLES XIII I XVIII A TRAVÉS DE LA SEVA CARACTERITZACIÓ ARQUEOMÈTRICA JAUME BUXEDA I GARRIGÓS I JAVIER G. IÑÁÑEZ I MARISOL MADRID I FERNÁNDEZ I JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO
MEMÒRIA DE L'ACTIVITAT CIENTÍFICA DEL MUHBA	
211-214	PREHISTÒRIA DE BARCELONA ANNA GÓMEZ I MIQUEL MOLIST
215-217	<i>BARCINO</i> DURANT L'ANTIGUITAT TARDANA LA TOPOGRAFIA CRISTIANA DE <i>BARCINO</i> : NECRÒPOLIS TARDOANTIGUES JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO
218-222	IMPACTE TECNOLÒGIC EN EL NOU MÓN COLONIAL. ACULTURACIÓ EN ARQUEOLOGIA I ARQUEOMETRIA CERÀMICA (TECNOLONIAL) JAUME BUXEDA I GARRIGÓS
223-224	TESI DOCTORAL UB ELS CONTENIDORS CERÀMICS DE TRANSPORT AL VOLTANT DEL SEGLE XVII. ARQUEOMETRIA DE L'INTERCANVI DE MERCADERIES ENTRE LA PENÍNSULA IBÈRICA I L'AMÈRICA COLONIAL SAMANTHA G. FERRER
225-226	TESI DOCTORAL UB LA PRODUCCIÓ CERÀMICA A LA BARCELONA BAIX-MEDIEVAL I MODERNA. UNA APROXIMACIÓ ARQUEOMÈTRICA ROBERTA DI FEBO
NOTICIARI	
228-230	LA CARTA ARQUEOLÒGICA DE BARCELONA
230-231	LA <i>DOMUS</i> ROMANA DEL CARRER DE SANT HONORAT, UN NOU ESPAI ARQUEOLÒGIC OBERT AL PÚBLIC
232	VI CONGRÉS DE MUSEÏTZACIÓ DE JACIMENTS ARQUEOLÒGICS
233-234	BIBLIOGRAFIA PUBLICADA SOBRE BARCELONA
235-243	TEXTOS EN CATALÀ. SÍNTESIS
245-253	TEXTOS EN CASTELLANO. SÍNTESIS
255-263	ENGLISH TEXT. SUMMARY
265-273	TEXTES EN FRANÇAIS. RÉSUMÉ
275-279	NORMES DE PRESENTACIÓ D'ORIGINALS A QUARHIS

QUARHIS I LA HISTÒRIA DE BARCELONA

En el moment de tancar aquesta edició de *Quarhis*, arribava la notícia de la troballa d'una inhumació de finals del neolític antic o principis del mitjà a la Gardunya, junt amb un vas d'ofrena, embelliments personals de variscita i esteatita i un penjoll fet d'un ullal de senglar. Mentrestant, el Servei d'Arqueologia del MUHBA està pendent d'altres troballes del mateix període amb motiu de les obres a la Sagrera per al tren d'alta velocitat. Tot plegat dóna peu a remarcar el bon paper que ha fet *Quarhis* en les seves edicions anteriors, i també en la present, a l'hora de sedimentar un coneixement renovat de la prehistòria al Pla de Barcelona que algun dia bé haurà de merèixer un balanç específic en forma, potser, d'exposició.

En el present número destaca així mateix l'impuls donat per la revista a la sistematització del coneixement acumulat sobre el primer mil·lenni de la ciutat a partir de les cerques arqueològiques i el diàleg amb la historiografia sobre el tema.

Així, la revista transita de les característiques de les *domus* de la primera ciutat, la colònia emergent del segle I, a les modificacions que van experimentar en el segle IV, quan la proliferació de termes domèstiques, sovint a costa d'incorporar una part del carrer a les cases per fer-hi lloc, mostra tant la puixança de l'elit barcelonina baiximperial com els canvis que s'havien produït en el control de l'espai urbà pel poder públic.

En els articles següents, el número s'endinsa en l'expansió urbana cap a llevant. Des de la formació en l'antiguitat tardana d'un nou suburbi en direcció al mar amb una extensa necròpolis cristiana centrada per l'església martirial de Santa Maria de les Arenes, de la qual es dilucida l'emplaçament, a la represa del creixement fora muralla a finals del segle X, després d'uns segles encara mal coneguts. Aquest nou episodi d'expansió urbana s'aborda en un treball de síntesi sobre el desenvolupament del barri de Sant Pere o de la Salada que treu bon profit de la recerca acumulada en les excavacions de Santa Caterina i d'altres solars inspeccionats arran de la renovació urbanística a la porta Cambó i la seva rodalia.

La seqüència dels treballs publicats enguany es completa amb diverses aproximacions a l'activitat gremial baixmedieval, centrades en l'activitat dels freners i en la dels terrissers o escudellers. Es tracta de recerques amb una aposta decidida per contrastar fonts arqueològiques i escrites i per usar les tècniques d'anàlisi química en el primer cas, que aborden el procediment de daurar hipotèticament emprat pels freners, i per aprofundir, en el segon cas, en les tècniques arqueomètriques aplicades a les pastes d'argila emprades en les produccions ceràmiques i la possibilitat de deduir canvis tècnics i organitzatius de l'activitat.

Quarhis ha fet així un nou tros del camí cap a un millor coneixement de la ciutat, amb una integració creixent dins del sistema de recerca i publicacions de la història de Barcelona en general i del MUHBA en particular.

És un camí que no hem de deixar. Per un costat, convé que l'arqueologia preventiva pugui orientar-se més en funció de les línies de recerca prioritàries, tot mirant de paliar els inconvenients d'una actuació obligadament dispersa perquè depèn de les oportunitats brindades per l'actuació immobiliària. I convindria també poder-la complementar, sempre en funció dels objectius

de recerca prioritari, amb intervencions programades. Enguany el MUHBA ha posat en marxa l'Arqueofòrum, un punt d'encontre mensual per abordar des de diferents angles la renovació de l'arqueologia urbana, amb vista a optimitzar-ne els resultats en termes de construcció de coneixement històric i de nou patrimoni. En aquest sentit, pot resultar molt profitós el vincle entre l'*Anuari d'arqueologia i patrimoni* –del qual publicarem ara el tercer número– i els estudis incentivats des de *Quarhis*.

Per un altre costat, ens convé avançar més en la complementarietat i penetració entre les sèries d'història municipals, entre *Barcelona Quaderns d'Història*, que actualment publica el Seminari d'Història de Barcelona de l'AHCB i que va néixer el 1995 com una revista d'història d'ampli espectre i que recollia el llegat de les publicacions periòdiques anteriors, desaparegudes el 1980, i *Quarhis*, presentada el 2005 pel nostre museu com a hereva de la tradició arqueològica d'una d'aquestes publicacions desaparegudes, els *Cuadernos de Arqueología e Historia de la Ciudad de Barcelona*, fundats el 1960 per Frederic Udina i Martorell i publicats fins al 1980.

Ara, quan el Museu treballa per estendre la cronologia del relat històric de la ciutat i per aconseguir la millor articulació possible entre els seus diferents espais patrimonials, la imbricació creixent de *Quarhis* amb el conjunt de les publicacions dedicades a la història de Barcelona és sens dubte la bona via per potenciar-ne el rendiment científic. Tenim camí per davant.